

01.12.22

Norske Kvinners Sanitetsforenings innspill til handlingsplan mot rasisme og diskriminering

Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.) driver blant annet integreringsaktiviteter med et spesifikt helsefokus for både kvinner og barn. På overordnet nivå ser vi at innvandrede kvinner integreres senere, har dårligere helse enn både innvandrede menn og etniske norske menn og kvinner, og de har få arenaer til å praktisere norskspråket. Dette har ulike årsaker, mange har en nøkkelrolle i familien og mangler et norsk kvinnenettverk. Noen kvinner har liten mulighet til å prioritere seg selv, egne interesser og helse. Mange innvandrerkvinner står utenfor arbeidslivet, og får heller ikke godt nok utbytte av det norske helsesystemet. Som kvinnehelseorganisasjon er vi opptatt av å endre dette. Mange opplever diskriminering gjennom jobbsøking og på arbeidsplassen, og spesifikke tiltak må settes inn for å forhindre dette. N.K.S. mener det er viktig at den kommende handlingsplanen inneholder tiltak for å forebygge og hindre at rasisme og diskriminering forekommer, og at den setter et spesielt fokus på å dempe de negative konsekvensene av å være utsatt for rasisme og diskriminering.

I flere år har sosial ulikhet og antall familier som lever i vedvarende lavinntektsfamilier i Norge økt. Sammenhengen mellom dårlige levekår og risikoen for å utvikle dårlig psykisk og somatisk helse er tydelig. Svak sosial tilknytning, økonomiske problemer, lav utdanning, manglende opplevelse av likeverd og erfaring med diskriminering kan påvirke ulike gruppers tillitt og tilhørighet i samfunnet. Mange innvandrere melder om god helse når de ankommer Norge, men forskning viser at helsen blir dårligere ved økt botid og frafallet fra deltakelse i arbeidslivet øker også spesielt for kvinner.¹ En ny handlingsplan mot diskriminering og rasisme bør adressere de folkehelsemessige konsekvensene, med tydelige tiltak for å forebygge diskriminering og rasisme på ulike nivåer i samfunnet. Planen må styrke rettighets- og informasjonstilbudet for personer utsatt for diskriminering av ulike årsaker, med fokus på spesielt sårbare grupper. Det er blant annet behov for mer kunnskap om konsekvenser av minoritetsstress.² Handlingsplanen bør også omfatte brede tiltak rettet spesielt mot barn og unge. Videre vil vi bemerke at handlingsplanen må inneholde tiltak som sikrer at det faktisk finnes tilgjengelige ressurser, kunnskap og ansatte med mangfoldskompetanse i skole-, helse- og sosialfaglige profesjoner og veiledningstjenester. Handlingsplanen må også sikre nye midler til de foreslåtte tiltakene.

Vi vil i dette innspillet løfte frem tre utfordringer knyttet til diskriminering og rasisme;

- Mer kunnskap og forskning om helsemessige effekter av rasisme og diskriminering
- Spesifikke tiltak rettet mot skolen og deres arbeid med forebygging
- Informasjonskampanje om hvordan fremme klager om diskriminering

Mer kunnskap og forskning om helsemessige effekter av rasisme og diskriminering

I IMDi's (2022) rapport om hverdagsintegrering påpekes det at innvandrere i større grad enn den øvrige befolkningen opplever ulike former for hatytringer, og dette forekommer på mange ulike arenaer. Opplevelsen av diskriminering henger i liten grad sammen med arbeid, utdanning, botid og språkkunnskaper. På enkelte spørsmål synes det som om de som scorer høyt på disse dimensjonene opplever mer diskriminering snarere enn motsatt.³ IMDi-Rapporten adresserer dette "integreringsparadokset" og viser til at økt deltakelse på majoritetsområder og økt språkforståelse

¹ [Innvandrere får dårligere helse av å bo lenge i Norge, hvis de ikke lærer norsk - FHI](#)

² [Erfaringer med hatytringer og hets blant LHBT-personer, andre minoritetsgrupper og den øvrige befolkningen](#) og [Norge lager klasseskille blant flyktningene – NRK](#)

³ [Hverdagsintegrering - IMDi](#)

også kan føre til flere muligheter for å oppleve ekskludering. Den subjektive følelsen av aksept henger ikke nødvendigvis sammen med objektive kriterier for integrasjon.

Mange innvandrere opplever å bli satt i bås, og at innvandrere omtales negativt i media. Å leve med dette kan ha store konsekvenser på lang sikt og bidra til økt følelse av stigmatisering. Personer som opplever rasisme og diskriminering rapporterer også om mer psykiske plager enn de som ikke opplever rasisme og diskriminering. Folkehelseinstituttet (FHI)⁴ har satt fokus på at det er få studier om dette temaet i Norge, men det finnes flere internasjonale studier som viser at det er en sammenheng mellom diskriminering, selvfølelse og depresjon. N.K.S. mener derfor i tråd med FHI at det er behov for mer kunnskap som kartlegger hvor mange som opplever rasisme og diskriminering av en type som gir negative helseeffekter, og som undersøker hvor alvorlig dette er⁵. Konsekvensene av opplevd diskriminering er mange og sammensatte og for en del være forbundet med sosial isolasjon. Dette kan igjen øke risiko for usunn livsstil, og studier fra andre land viser at risikoen for somatisk sykdom og funksjonsnedsettelse, slik som kroniske smertetilstander, diabetes og hjerte- og karsykdom er større hos personer som opplever seg diskriminert. N.K.S. har tidligere etterlyst en tverrdepartemental handlingsplan om migrasjonshelse, som en oppfølging av Nasjonal strategi om innvandreres helse 2013-2017. Vi mener derfor at en handlingsplan mot rasisme og diskriminering også bør adressere tiltak som går på tvers av sektorer når det gjelder å redusere de helsemessige konsekvensene av diskriminering. Det er sentralt at ulike helseprofesjoner har solid kompetanse om risiko for spesielt utsatte grupper i samfunnet.

Spesifikke tiltak rettet mot skolen og deres arbeid med forebygging

I SSBs befolkningsundersøkelse om livskvalitet (2020)⁶ fremkommer det at minoriteter er mer utsatt for diskriminering enn andre og at unge er mer utsatt enn eldre. I undersøkelsen fremkommer det også at kvinner opplever diskriminering i større grad enn menn⁷. I en rapport fra Unicef⁸ fremkommer det at 37 prosent av de som har svart på undersøkelsen har vært utsatt for rasisme. Flesteparten av dem oppgir at de har opplevd rasisme på skolen. At barn og unge opplever rasisme på sin viktigste sosiale arena er alvorlig, og er i strid med barnekonvensjonen.⁹ Enkelthendelser setter sine spor i en ung kropp og påvirker hvordan unge ser på seg selv, sin egen fremtid og på hvordan de opplever at samfunnet rundt reagerer på slike hendelser. Opplevd diskriminering og stigmatisering kan endre forutsetninger for deltakelse og mobilitet over tid. FNs barnekomité uttalte i sine merknader til Norge i 2018 bekymring for at barn med innvandrerbakgrunn er utsatt for diskriminering og står overfor vanskeligheter på skolen som lærere mangler tilstrekkelig kompetanse til å gjøre noe med. N.K.S. støtter Barnekomitéens anbefaling om å gjennomføre en nulltoleranse holdning til diskriminering i skolesammenheng¹⁰.

I arbeidet med å nå utsatte barn og unge vil vi også trekke frem viktigheten med at foreldre involveres tidlig, slik at deres helsekompetanse også økes eksempelvis om sammenhengen mellom psykisk helse og diskriminering. Å skape rom for at foreldre og barn kan snakke sammen med barnehage og skole om hva rasisme og diskriminering er, samt anerkjenne at urettferdig behandling ikke skal skje er sentralt¹¹. Handlingsplanen bør inneholde spesifikke tiltak rettet både mot elever og mot lærere på

⁴ [Fant sammenheng mellom opplevd diskriminering og psykisk helse - FHI](#)

⁵ [Rasisme og diskriminering kan påvirke helsen – FHI](#)

⁶ [Livskvalitet i Norge 2020 - SSB](#)

⁷ [4 av 10 unge og innvandrere har opplevd diskriminering – Bufdir](#)

⁸ [Støre mottok ny rapport om rasisme - UNICEF](#)

⁹ [Ny rapport: Barn og unge opplever rasisme på skolen - UNICEF](#)

¹⁰ [Convention on the Rights of the Child](#)

¹¹ [–Vi må forske mer på diskriminering - Erfaringskompetanse](#)

alle nivåer i skolen¹². Det bør etableres rutiner som sikrer at alle anførsler om rasisme tas på alvor, i tråd med anbefalinger fra Likestillings- og diskrimineringsombudet¹³.

Informasjonskampanje om hvordan fremme klager om diskriminering

Også voksne innvandrere rapporterer om at de har liten tro på at de vil få hjelp hvis de utsettes for diskriminering. N.K.S. vil påpeke at det er behov for at det også satses på spesifikke tiltak rettet mot særlig sårbare grupper, som for eksempel eldre med minoritetsbakgrunn¹⁴.

I lys av det siste året og erfaringer med ukrainske flyktninger, ønsker vi også å trekke frem at vi er bekymret for at noen grupper flyktninger opplever at de utsettes for forskjellsbehandling. Det har vært et fantastisk stort engasjement for å ta imot ukrainske flyktninger med stor vilje til å hjelpe fra en rekke aktører. N.K.S. er stolte av å ta del i dette sammen med en rekke andre aktører, og vi håper de gode erfaringene fra dugnaden også vil være førende for andre flyktninger i tiden fremover. Samtidig opplever våre frivillige og samarbeidspartnere, som ansatte på mottak, at det i praksis foregår en forskjellsbehandling når det gjelder at flyktninger har ulik tilgang til en rekke tjenester.¹⁵ Årsaken til opplevelsen av forskjellsbehandling er knyttet til bestemmelsene om kollektiv beskyttelse som i praksis fører til en reelt sett raskere saksbehandling for denne gruppen. N.K.S. mener det er alvorlig og kan ha negative konsekvenser på lang sikt hvis enkelte grupper ikke føler seg inkludert og likeverdig behandlet over tid. Å oppleve urettferdig behandling og angrep på egen identitet kan være en sterk og vedvarende psykologisk belastning. Manglende anerkjennelse kan også øke belastningen ytterligere. Opplevelsen av utenforskap og ekskludering har en rekke alvorlige konsekvenser både for individet, men også for samfunnet som en helhet. Vi ber derfor om at handlingsplanen adresserer spesifikke tiltak rettet mot spesielt utsatte grupper for å forebygge diskriminering. Vi mener det bør utarbeides en informasjonskampanje om hvordan man kan fremme klager om diskriminering, og at denne må ha som særskilt mål å nå spesielt utsatte grupper.

¹² [Hva mener barn og unge om rasisme?](#)

¹³ [Møter ungdommer som blir utsatt for rasisme fra medelever – Dagsavisen](#)

¹⁴ Eldre nevnes også spesielt i [rapporten til Minotenk](#)

¹⁵ [Hero-topp meiner vi forskjellsbehandlar flyktningar frå Ukraina og Eritrea - NRK Rogaland](#)

Se også: [Norge lager klasseskille blant flyktningene – NRK](#)